

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiae, 1675

Qu. III. An panis debeat esse azymus, an fermentatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](#)

250 Disp. II. De Materia & Forma Eucharistie.

ob soli siccitatem seu sterilitatem, ob quam etiam usitatum triticum degenerat in stiganem. Quare hanc esse materiam aptam consecrationis censet D. Thomas & plures alii. Idem probabile videtur Henriquez, Estio, Soro, Proposito & aliis contra D. Thomam, Vasquez & alios, de spelta, quae videtur naturam tritici participare, & odore, sapore, ac efficacia parum à tritico differre. Idem

Quid de farro?

14.
Non sufficit farina triticea,

Sed debet sic

15.
Debet quoque esse subacta, non melle, aqua rosacea &c. sed naturali aqua.

Quid censentur de amylo.

est de farre juxta eosdem Auctores. Immo (inquit Propositus ap. 74. art. 3. n. 23.) nisi Auctores Sententiae alterius (pro qua refertur D. Th. Vasquez & alii) aliter illud nomen sumant quam communiter sumatur, non videtur posse subesse ulla dubitatio: cum far sit delicatissima species tritici. Quare crediderim esse diversitatem in significacione nominis: far enim sumitur etiam pro spelta; quae est materia dubia.

Notandum hic, non sufficeret ad materiam hujus Sacramenti, quod sit farina triticea, sed insuper debere sic esse coctam, ut sit verus & propriè dictus panis: cum Scriptura & Concilia loquuntur de pane simpli-citer; quod indubio de propriè dicto pane est intelligendum.

Hinc sequitur I. massam farinæ subactam coqui, ut in aqua, sed nondum coctam, aut etiam elide fiat panis xam, aut fricxam in fartagine, non esse appetam materiam, sed debere esse coctam igni per modum assationis, in furno, sub cinere, ferro calido, aut simili modo: alioquin non erit verus & propriè dictus ac usualis panis secundum moralem estimationem; esto fortasse specie physica ab eo non differat.

Sequitur II. panem debere confici ex aqua naturali & farinâ: alioquin non dicitur propriè usualis panis, sed potius pasta vel cum addito, panis dulcarius. Hinc iuxta Theologos passim non valebit, si farina sit subacta butyro, lacte, saccaro, melle, aquâ rosacea, dum videlicet in notabili quantitate adhibentur. Si autem aliquid ex praedictis misceatur aqua naturali in modica quantitate, sicut in morali estimatione manet usualis & verus panis, sic validè consecratur. Prout etiam satis probabiliter manet consecratus cum lacte. Quod est valde frequens apud pistores. Nec panis sic consecratus censetur placenta, sed usitatus panis. Peculiaris est difficultas de Amylo, quod fit expressione medullæ ex tritico madido, quæ postea exsiccata vertitur in farinam ex qua fit panis: qui tamen non censetur usualis, ideoque communiter Doctores contra Nonnullos existimant non esse materiam aptam consecrationis: quidquid sit de identitate specifica seu mutatione substantiali; quæ non solum hic attendenda est, sed etiam quid sit in ordine ad moralem estimationem hujusmodi panis. Quoad praxim vero, eti panes hoc vel aliquo altro modo ex præmissis probabiliter valerent, tenenda est via securior citra necessitatem ob re-

verentiam tanti Sacramenti, ac ritu Ecclesiæ.

Q U A E S T I O . III.

An panis debeat esse azymus, an fermentatus?

Dico I. Ad validam hujus Sacramenti confectionem, perinde est, five panis, azymus five fermentatus. Ita Theologus communiter, & definitivus Florentinus Litteris Unionis dicens: *Definimus in azymo, scilicet non fermentato pane triticeo, corpus Christi veraciter consacrati, Sacerdoteisque in altero ipsum Domini Corpus consacrere debere, utrumque scilicet iuxta Ecclesias, frust occidentalis, five orientalis constructum.* Ratio est: quia uterque verè & propriè est & dicitur panis, & in Scriptura ita absolute vocatur; ut de azymo patet Lucas 24. ubi Christus in castello Emmaus dicitur simpliciter panem accepisse iordanibus; qui tamen panis fuit azymus, cum illo die (qui unus erat ex diebus azymorum) nullus posset esse panis fermentatus in mensis aut dominis Iudaeorum. Idem patet in pane, quo Christus ad consecrandum unus est. De fermentato nulla est ratio dubitandi: cum is sit maximè usualis & propriè panis.

Conclusio hæc fuit extra controversiam in tota Ecclesia usque ad annum 1053. Circa quem Michael Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus incepit Latios vocare Azymitas, & Latinam atque Apostolicam Ecclesiam palam damnare, eò quod in illa non panis azymus consecraretur. Ut patet ex Leone VIII. vulgo IX. Epist. 1. ad eundem Michaelem c. 5. Quem Graeci Schismatici fecuti consecrationem in azymo irritam docuerunt.

Fundant se I. in facto Christi, quem in fermentato consecrassæ putant: sed contrarium patet ex disp. præc. q. 2. ubi ostendimus hoc Sacramentum à Christo institutum esse ad finem Lunæ dicimæ quartæ; à quo tempore, usque ad vigesimam primam epulum mensis ex gravissimo Legis precepto, nullus panis fermentatus permittebatur in mensis aut dominis Iudaeorum: ut patet Exodi 12. & alibi. Unde potius confitat Christum non in fermentato, sed in azymo consecrassæ, ut rectè probat Leo IX. in alia Epistola (qua est in codice sexta apud Binion) ad præfatum Michaelem. Et quāvis Christus in fermentato consecrasset, non idcirco azymus invalidè consecraretur: quemadmodum secundum nos etiam validè fit consecratio in fermentato, eti Christus can secundum nos fecerit in azymo: & quemadmodum validè consecraretur vinum album, eti Christus consecrasset in rubro.

Fundant se II. in eo, quod potuerit solam panem

Quast. III. An Panis debeat esse azymus, an fermentatus. 25

lum panem fermentatum dicit propriè p-
-nem, nem̄ tum quia eo id communiter uti-
-mūr, tum quia ἄρτος (quod est panis)
-derivatur à Græco ἄρτῳ id est, tollo, quod
fermento attollatur; quod in Azymo non
habet locum. Verum quod azymus pro-
priè dicatur panis, & sit usitatus præser-
tim Judæis, patet ex prædictis. Deductio
autem ista etymologica nihil probat; cum
significatio vocis λεπὲ sit strictior aut la-
tior sua etymologia. Habet tamen etiam
locum in pane azymo, non quasi ferme-
to attollatur, sed quia hominem nutriendo
habet vim eum attollendū ad justam sta-
turam.

Dic o II. Quilibet sacerdos in consecra-
do five azymo sive fermentato tenetur se
conformare consuetudini suę Ecclesie. Patet
ex verbis Concilii Florentini *suprā* relatis: quan-
vis ante Florentinum, consuetudine Græco-
rum neccum satis, saltem patenter, appro-
batā, *Scotus d. 11.q 6.n 6.* dubitaanter dixerit:
Forrē græciter peccant Græci, qui ne non confor-
mant Ecclesie Petri. Deinde peccatum redu-
cit magis in contumaciam Græcorum, &
contemptum Ecclesie Latinæ, quam in ip-
sum ritum. Vide *Commentarium ad locum*
Scoti citatum n. 26. Fundamentum itaque
hujus obligationis est jus consuetudina-
rium seu ritus cuiusque Ecclesie: jussioque
accedens Concilii Florentini. Cui adde consti-
tutionem Pii V. quæ incipit, *Providentia 12.* in *Bullario Cherrubinorum*.

Ex quo patet Græcos non esse schismati-
cos, eo quod in fermentato consecrant,
sed quia Latinos in azymo consecrantes
damnant. Quamvis autem consuetudo
Græcorum suis non careat congruentis,
tum quia panis fermentatus est communior
& usitator, tum quia fermentum aptè signifi-
cat unionem divinitatis cum humanitate:
præstat tamen consuetudo Latinorum, tum
quia conformis factio Christi, tum quia pa-
nis azymus est purior, adeoque aptior ad
significandum Christum sine virili semine
conceptum, ac puritatem conscientiae, quam
hoc Sacramentum requirit & promovet;
cum fermentum frequenter designet è con-
tra corruptionem seu malitiā, ut ex variis
Scripturæ locis patet. Unde *Apostolus 1. ad*
Cor. 5. Epulemur non in fermento veteri &c. sed in
azymo sinceritatis & veritatis.

Tam graviter porrò hæc consuetudo ob-
ligat, ut ex communi sensu Doctorum non
exclusit necessitas Viatici ad celebrandum
fermentato apud Latinos. Quamvis op-
positum *Tannerus* & quidam alii probabile
censeant: sicut id Varii censem de celebra-
tione non jejuni, quæ tamen repugnat præ-
cepto universali, *nam Græcos obligant.*
Et quia inconveniens istud videri posset mi-
nus, quam carentia Viatici. Præsertim cum
Græci h̄c peregrinantibus id liceat: immo
in templo eorumdem Rōmæ coram omni-

bus id fiat, fierique præcipiatur. Nolim ta-
nen refragari communī sententiae.

Dic o III. Latinus Sacerdos iter faciens
per Græciam, & Græcus iter faciens per ter-
ras Latinorum, possunt servare ritum suę
Ecclesie in celebrando: sic enim habet con-
suetudo recepta, etiam Romæ, sciente & possunt ser-
probante Pontifice. Quare per mutuum Ec-
clesiarum consensum non videtur h̄c habe-
re locum communior doctrina de obliga-
tione peregrinorum ad leges locorum. Vi-
deri potest *Epistola 1. Leonis IX. citata 1.29.*

Immo *Vasquez*, *Aversa* & alii existimant Immo iuxta
quemlibet sacerdotem ad hoc esse obliga- Nonnullos
tum: adeoque Græcum peregrinantem in servare
Ecclesia Latina obligari ad conclecrandum in tenentur.
fermentato: ed quod videatur magis con-
sonum Constitutioni *Leonis IX. suprā*: quod-
que *Florentinum suprā* præcipiat, ut sacerdos
servet consuetudinem sua Ecclesie, & *Pius V.*
Constit. quæ incipit *Providentia 12.* in *Bullario*
Cherrubinorum, prohibeat, ne quis ullo præ-
textu contra morem suę Ecclesie celebret.

Contrarium tamen docent communius
Doctores, etiam recentiores, nempe Latinū Oppositorum
peregrinum in Græcia posse consecrare in tamē trā-
fermentato, & simili ratione Græcum in dunt Docto-
azymo: idque ex doctrina Ambrosii & Augu- res commun-
stini (quæ refertur c. *Illa dist. 12.*) docentium,
quemlibet se posse accommodare Ecclesie
moribus, in qua versatur, et si contrarientur
moribus propriæ. Quamvis in hac materia
semper aut ferè semper peregrini practicent
suum morem, cui sunt affecti, & liberè ad-
hædere possunt. Neque oppositæ sententiae
faret *Leo IX.* ut inspicient Epistolam patet.
Non saret simpliciter *Florentinum*, quod lo-
quitur de sacerdotibus, sive Græcis, sive
Latinis, dum sunt in propria singuli Eccle-
siæ & loco. Denique nec *Pius V.* loquitur de
peregrinis, sed solum revocat omnes licen-
tias Græcis concessas celebrandi ritu Lat-
ino, & Latinis ritu Græco, mandans, *ned*
incepis presbyteri Græci, præcipue uxorati, Latino
more, & Latini Græco ritu, hujusmodi litentiarum,
& facultatum, aut alioquin prætextu missas &
alia divina officia celebrare vel celebrari facere præ-
ficiunt; scilicet in propriis etiam locis aut
*Ecclesiis. Alioquin peregrini non proce-
dunt ex aliquo prætextu, quæsto scilicet,*
sed vero titulo juris generalis; quo eis li-
berum est sequi mores & leges locorum.

Si tamen Latinus fixisset domicilium in 24.
Græcia, teneretur sequi ritum Ecclesie Aliud esset,
Græca, ut & in simili casu sacerdos Græcus si Latinus
ritum Ecclesie Latinæ; nam ratione domi- inter Græcos
ciliī fit incola, adeoque obligatur ritibus & fixisset.
legibus loci. Excipe casum, quo latini in ter- Aut ibidem
ris Græcorum haberent proprium aliquod in Ecclesia
templū Latini ritus aut Græci in locis La- proprii ri-
tinorum templum ritus Græcanici: nam
quando in illis celebrant, tenerentur servare
ritum suę Ecclesie: quandoquidem tunc pe-
rine sit, ac si in sua Ecclesia agerent. Idque
con-

Piout Graci
Catholici
Ecclesia sua
ritus Roma
habent,

Et olim La
tini in Gra
cia habe
bant.

Solum vi
num de vite
est materia
calicis,

Non secura,
aut agresta,

Neque etiā
uvae seu suc
cus uvis
inclusus.

Perinde est,
cujus spe
ciei aut co
loris vini,
dum ramen
vernum sit.

26.

Dico II. Quodcumque vinum de vite, album, rubrum, ex utroque mixtum, cuiuscumque regionis, etiū unum ab alio foret specie distinctum, est materia consecrationis. Est certum apud omnes: quia quodlibet habet veram & essentialem rationem vini: nihilque est, unde vel leviter conjici posset, unam potius vini speciem, quam aliam esse institutam; quin immo ex praxi Ecclesiae constat oppositum.

Hinc sequitur I. validē consecrari vinum

confimat praxis urbis Romæ, in qua Græci cum Ecclesia Romana communionem habentes habent templum, in quo ritum proprium observare tenentur. Ideoquæ Leo IX. Epist. citata c. 29 graviter redarguit Patriarcham Constantinopolitanum, quod Latinorum Basilicas in Græcia constitutas clausisset, cogens eos suis vivere institutis: quia nimis isti confabant ibi corpus ritu seu moribus distinctum, quod etiā in alieno solo, tamen censebatur esse in Ecclesia Latina & ad hanc spectare. Utī ē contrā monasteria Græcorum in terris Latinorum repriebeantur, quæ tamen ad Ecclesiam Græcam censebantur pertinere, & ad ritus ejusdem obligabantur.

Q U A E S T I O N E IV.

Quod & quale vinum sit materia
Consecrationis?

Dico I. Solum vinum de vite est materia consecrationis calicis. Patet ex Florentino in Decreto de Armenis, & ex perpetuo usu ac traditione Ecclesie, quæ numquam alium liquorem admisit pro consecratione calicis. Ratio est, quod nullus alias liquor, quam vitis, habeat substantialem rationem vini. Hinc liquor ex pomis, malo, granatis, frumentis aut herbis expressus non est materia consecrabili, ut nec agresta sive omphacium, neque acetum ex vino generatum, quando vinum est essentialementer corruptum. Idem juxta omnes est de uvis: illæ enim non sunt potus sed cibus, nec potari, sed manducari dicuntur; ideoquæ per illarum comeditionem jejunium solvi potest. Deinde succus uvis inclusus simpliciter loquendo non censemur vinum. Utī nec succus pomis inclusus est sicker, sic ut proinde consecrari etiam non posset, si Christus siceram præcipisset. Et quoniamvis concederetur liquorem in uvis contentum esse verum vinum antequam exprimatur, non esset tamen consecrabili, cum nequeat demonstrari per pronomen nam liquor ille in uvis est tamquam pars, velut sanguis in homine; adeoque sicut demonstrato homine non recte dicitur, hoc est sanguis, sic demonstratâ uvâ, non recte dicitur, hoc est vînum.

Dico II. Quodcumque vinum de vite, album, rubrum, ex utroque mixtum, cuiuscumque regionis, etiū unum ab alio foret specie distinctum, est materia consecrationis. Est certum apud omnes: quia quodlibet habet veram & essentialem rationem vini: nihilque est, unde vel leviter conjici posset, unam potius vini speciem, quam aliam esse institutam; quin immo ex praxi Ecclesiae constat oppositum.

Hinc sequitur I. validē consecrari vinum

acepsens, utpote verum vinum, etiū tendens ad interitum. Ita D. Thomas quæst. 74. art. 5. ad 2. & reliqui omnes. Quod si ita sit alteratum, ut nequeat discerni, num vinum sit vel acetum, numquam licet circa gravissimum sacrilegium in eo celebrare, nequidem ut populus audiat sacram in die festo, vel eidem detur communio paschalis: plus enim urget reverentia huic Sacramento debita, quæ certam materiam postular, quam præceptum ostendi sacram, vel communicandi, quo populus tenetur. Si autem tantum a Cere incipiat, ita ut non sit notabiliter acidum, licet in eo fieret consecratio occurrente aliquâ necessitate. Ita Coninck ad art. 5. cit.

Sequitur II. valide consecrari in multo juxta D. Thomam sup. ad 3. & alios communiter: quia mustum est verum vinum. Immo occurrente necessitate consecratur in eo etiam licet, ut patet ex cap. Cum omnibus, de Consecrat. dist. 2. Extra necessitatem autem hoc non licet propter impuritatem & fæces permixtas: sicut illicet consecratur vinum aliis liquoribus vel etiam aromatibus permixtum. Et universum notandum est graviter posse peccari consecrando, ut in pane, ita & in vino minus puro: quod judicio prudentis est relinquendum. Valde autem culpandi sunt Sacerdotes quidam ruri præsertim degentes, interdum valde huius rei incurii, dum hostias à vermiculis turpiter corrobas aut foedatas, vinum fecundum &c. adhibent.

Dico III. Vinum congelatum potest validē consecrari. Est communis Doctorum sententia contra Alanum & quosdam alios. Probatur: quia vinum congelatum adhuc communè estimatione censemur esse verus potus, & verum vinum. Neque enim ratiō per congelationem corrumpitur substantialiter: quandoquidem postea liquefactum habeat eundem colorem, odorem & saporem; alia quoque liquida post congelationem resoluta censemantur ejusdem naturæ & speciei, ut part in aqua, oleo &c. Deinde Rubrice Missalis Tit. de Defectibus Missæ c. 10. num. II. & omnes Theologi supponunt sub speciebus vini post consecrationem congelatis Sanguinem Domini conservari; ergo etiam vînum congelatum primo consecrari potest: quandoquidem per se loquendo illud sit materia consecrabili, sub quo potest consecrationem sanguis Domini perseverat: et propter accidentis ratione partitatis materiae potest contingere, ut sub particula ob partitatem indemonstrabili per pronomen hic vel hoc. Sanguis primò non ponatur, sub qua tamē potius perseveret, ut quæst. 1. diximus.

Dixi in Conclusione validè: nam grave peccatum committeret, qui vinum congelatum consecraret: tum quia faceret contra consuetum Ecclesiarum usum in re gravi-